

BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS:
VACSORACSILLAG

Ez a karcsú, kék kötet: négy évtized verseinek foglalata. Megközelítően százhusz vers őrzi a költő félszeg mosolyát a szigorúan villogó szemüveg alatt. Bárdosi Németh János a huszas évek elején indult. A fasizmus éveiben, s később is az erkölcsi-emberi tisztaságot megvalósító életeszmeny követője. A költő nem tartozik irodalmi életünk élvonalába, de nélküle irodalmunk egy egyéni színfolttal, egy rokonszenves költői arccal okvetlenül szegényebb lenne. A kötetben a versek a békés élet tűnődő szeretetét olyan tisztán sugározzák, mint a csillag, melyre a kötet címe utal. Ifjúkori költészetében „három nyárfa meg egy kisnyúl tetszeleg”, s a korai versek hetykén pattogó ütemét (*Virágszere-nád, Arokpárt*) friss hangütésű imp-resszionista átszineződés követi (*Haj-nali udvar*). Mindvégig elkötelezett költő: az „örzök hűsége” irányítja lépését: örökségként becsüli „lehet egy állatnak, vagy szónak a szirmát”; hű marad a szegénységhez, mely „a vak szoba földjén füstöl, mint a pernye”. A hűség útja magától értedőden vezet a vívódó versek vidékén át (*Nehéz föld, Szorongó múzsa, Férfikor*) a föl-jajduló tiltakozásig (*Iszonyat, Nyuga-lom, hol vagy?, Újévre, 1943.*). „Jobb a féregnek is talán. / övé egy napos délután” — panaszozza költőnk Eötvös egyik nosztalgikus versére emlékezte-tően. A tisztulást a felszabadulás esz-tendei hozzák meg végérvényesen; az erjedés és a forrongás esztendei után ez a költészet a „férfi-öszben” pároló-dik és szűrődik opálosfényű és nemesil-latú versek borává: „ez a fanyar bor: férfi öszöd, / titkát,, illatát most is ör-zöd”. A kötet legszebb verseit a *Carmina Hungarica* és a *Napszállat* című cik-lusokban találjuk. „Ősz jön, piros-bogyós ősz, / vén bittal, rözse-tűzzel” — hirdetik az *Oldott kévék* című vers sorai. A borongó férfikor költészete ez: a búcsúzás pillanata („ezerjő ízideit élet / összecseroldja a száj”) teszi meghatóvá; az ifjúság em-léke, a „kócsagtollas, gyönyörű nyár” színei festik arannyá és bíborrá ezeket az őszi leveleket (*Napszállat előtt, Arany napjai a leveleknek, Emléke marad a nyárnak, Vacsoracsillag*). A közelgő elmúlás elégikus sejtelmei vibrálnak ebben az őszben: „míg a tél, túl a lila égen, / magához ölel ész-revéten”. A *Susog a sás* Garcia Lor-cát idéző muzsikája, a Dunántúl jelleg-zetességeit gyöngéd ecsetvonásokkal

megörökítő tájversek (*Magyar vidék, Vízükör, Havihegyi ház*), a népkölté-zet legjobb hagyományait folytató versek kamaszos bája (*Lucázás, Med-vetánc, Mondóka, Regősének*) és a „szép és szomorú szerelem” dicséretét hirdető költemények (*Négykezes, Éne-kek éneke, Hogy velem lehess, Vacso-racsillag*) egészítik ki a kötet gazdag tematikáját. „Ami jöhet még: ráadás csupán” — mondja a költő; illő, hogy jó egészséget és további szép eredmé-nyeket kívánjunk ehhez a ráadáshoz. Érdekes jellegzetessége a kötetnek; te-temes részében az irodalomtörténet és a mai irodalom egy-egy kiválóságának arcát próbálja megrajzolni. Átsüt a kötet lapjain, szinte ujjunk hegyét per-zseli az irodalom iránti szeretet. Tal-lán a „zordon hivatal” taposómalmá-ba beleszokott ember sóvárgása ez a tanári katedra után. Még felsorolni is hosszú: egy-egy versben Horatiustól Illyésig kiknek egyénisége villan fel előttünk! Szinte új műfajt teremt a kötetnek ez a jellegzetessége: a horatiusi episztola-műfajnak újkori virág-zását láthatjuk benne. A kötet száz-husz verséből szám szerint huszonnégy, tehát a versek ötödrése ilyen ihletésű költemény. *Jelenkor—Magvető Könyv-kiadó 1966.*

SIK MIHALY

Q. G. LYN—A. F. BIAN:
ÜZEN A NYOLCADIK BOLYGÓ

Sikeres közös művel jelentkezett a nevel csillagás, Kulín György és az ismert író, Fábrián Zoltán. Az unokák kor-ráról írtak fantasztikus regényt, arról a korszakról, amely az atomkor emberének vágyaiban, álmaiban él. Belefeledkezünk könyvükbe, teljes figyelmünket leköti a „sziliciumlények” fantasztikus története, és csodálattal adózunk azoknak az erő-feszítéseknek, amelyek — bár külső se-gítséggel — elhárítják a föld létét fen-yegető veszélyt.

Szinte a mű egészét áthatja a szigo-rú, tudományos logika, ezért mondatai egymásból folynak, s főleg ez teszi stí-lusát élvezetessé, gördülékennyé. Ez a szigorú logika viszont némileg fékezően hatott az íróra. A cselekmény menetét nem sikerült mindig a művészi logika szabályai szerint újrendeznie. Ugyan-ezzel a tudományossággal rajzolják meg a most csak távolról ismert bolygók tá-jait is.

Sajnos az alakok rajzát sem dicsérhet-jük maradéktalanul. Fábrián néhány vo-nallal élővé jelenített hősei innen job-bára hiányoznak, s talán csak Viktor, a kibernetikus minősíthető kitűnő figura-